

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ Д. Є. ЗАДОРА»
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Циклова комісія «Теорія музики»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчально-виховної роботи

 Гірник М.Ю.

27 серпня 2025
Дата

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГАРМОНІЯ ТА ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ

галузь знань

спеціальність

освітньо-професійний ступінь

освітньо-професійна програма

В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

B5 Музичне мистецтво

Фаховий молодший бакалавр

Музичне мистецтво

Розробники:

Теличко Віктор Федорович, викладач-методист, заслужений діяч мистецтв України;

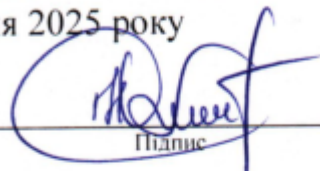
Стинич Наталія Іванівна, викладачка-методистка;

Бізіля Наталія Юріївна, викладачка;

Пришляк Наталія Іванівна, викладачка

Програму навчальної дисципліни «Гармонія та принципи організації музичних творів» обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії «Теорія музики», протокол № 1 від 27 серпня 2025 року

Голова циклової комісії

Підпис

Стинич Н.І.

під

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів – 10	Курс: 1, 2, 3
	Семестр 1, 2, 3, 4, 5, 6
	Аудиторні заняття - 216 год.
Загальна кількість годин - 300	Практичні – 216 год.
	Самостійна робота: - 84 год. (підготовка та проходження екзамену - 30 год., самостійне вивчення матеріалу - 54 год.)
	Форми підсумкового контролю: залік - 3, 6 семестр екзамен - 5 семестр

Статус дисципліни: обов'язкова

Мова навчання: українська

МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Гармонія та принципи організації музичних творів» в музичному коледжі є навчити і виховати висококваліфікованого музиканта, педагога або виконавця, збагатити музичний та загальнокультурний рівень здобувачів освіти.

Основними завданнями вивчення дисципліни є розвиток музичних здібностей, художнього смаку, практичне засвоєння закономірностей та виразових можливостей гармонії на художньому матеріалі української та зарубіжної музики, формування почуття гармонічної логіки, колориту, стилю, розвиток гармонічного слуху та стимулювання творчих здібностей, пізнання та усвідомлення змісту і форми музичного твору у взаємозв'язку з епохою, музичним стилем, національною школою, жанром музичного твору.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти **повинен знати:**

- основні поняття і явища гармонії;
- основні типові музичні форми, їх виникнення, еволюцію;
- основні різновиди аналізу музичних творів;
- основні критерії оцінки, терміни і поняття в професійному музичному мистецтві.

Повинен вміти:

- гармонізувати мелодію письмово та за фортепіано;
- будувати на фортепіано в 4-голосному викладі окремі акорди, гармонічні звороти, секвенції, модуляції;
- володіти навиками гармонічного аналізу музичного творів, що належать до різних епох, напрямків, стилів;
- вірно визначити форму музичного твору;
- розкрити зв'язок форми і змісту твору;
- критично оцінити музичний твір в контексті епохи, національної школи, традиції і новаторства.

В результаті вивчення дисципліни здобувач освіти повинен:

1. Знати теоретичні основи закономірностей музики.
2. Вміти практично використовувати теоретичні знання у виконавській практиці.
3. Вміти гармонізувати мелодію письмово або за фортепіано.
4. Мати стійкі практичні навички гри різних вправ на фортепіано, підбір акомпанементу.
5. Володіти навичками гармонічного аналізу музичних творів, що належать до різних епох, напрямків, шкіл, стилів.

Вивчення дисципліни «Гармонія та принципи організації музичних творів» потребує планомірності в побудові курсу, систематичності занять, випередженого вивчення окремих тем в деяких формах роботи (наприклад, в

гармонічному аналізу). При цьому відбувається формування практичних навичок аналізу музичних творів; вміння оцінити музичний твір з художньо-естетичних позицій; критичне осмислення музичних явищ минулого та сучасності; вміння професійно оперувати загальноприйнятими критеріями, термінами і поняттями (музична драматургія, композиція, зміст, форма, структура, функція, аналіз, синтез і т.д.); розвиток художньо-творчого мислення, підготовка до педагогічної та виконавської діяльності.

Основні форми роботи на уроці: виклад теоретичного матеріалу, аналіз гармонії музичного твору, гармонізація мелодії, басу (письмово або за фортепіано), гра на фортепіано гармонічних зворотів, побудов, творчі завдання.

Важливе місце займають щорочні перевірки домашніх завдань, як письмових так і на фортепіано.

Під час викладу теми слід домагатися доступності пояснення, чіткості і лаконічності визначень. Ілюстративний матеріал, що супроводжує пояснення, має бути виразним, переконливо ілюструвати те чи інше гармонічне явище.

Гармонічний аналіз – важлива форма роботи, що вимагає систематичності та поступового процесу її ускладнення. Різновидами гармонічного аналізу можуть бути:

1. Визначення гармонічного «змісту» твору (тональностей, акордів, каденцій, модуляцій, голосоведіння).
2. Узагальнення гармонічних особливостей (функціональної логіки, взаємодії кадансів, мелодій та гармонії, гармонічного пульсу).
3. Встановлення взаємозв'язку гармонії з характером музики, розвитком форми та індивідуальними особливостями гармонічної мови твору, композитора або стилістичного напрямку.

Для аналізу необхідно використовувати твори, що пов'язані з фахом здобувача освіти.

Навички гармонізації мелодії та баса залежать від рівня розвитку гармонічного слуху. Можна запропонувати такий порядок дій під час гармонізації:

1. Проспівати мелодію або уявити її внутрішнім слухом, проаналізувати побудову, намітити цезури між реченнями, фразами.
2. Визначити каденції, їх види.
3. Проаналізувати тональний та функційний плани: відхилення, модуляції, гармонічну пульсацію.
4. Проаналізувати інтонаційну будову мелодії (переміщення, секвенції, стрибки, характерні мелодичні звороти).
5. Записати всі голоси, слідкуючи за природністю і виразністю лінії басу, плавності голосоведіння в середніх голосах.
6. Програти вирішену задачу, зробити її слухову оцінку та підсумкове корегування деталей.

Гра вправ на фортепіано важлива для практичного закріплення теоретичного матеріалу, слухового засвоєння гармонічних явищ. Передбачаються такі види вправ:

1. Побудова акорду від звуку та його розв'язання.

2. Визначення та розв'язання акорду запропонованого викладачем.
3. Гра гармонічних зворотів.
4. Гра секвенцій.
5. Гра побудов у формі речень, періодів (однотональних або модулюючих).
6. Цифрову послідовність.
7. Гармонізації мелодії або басу.
8. Побудову, що вимагає продовження.

В усіх вправах необхідно дотримуватися метро-ритмічного та структурного оформлення, що сприяє розвитку почуття форми.

В письмових роботах рівень труднощів обмежується темою «Модуляція в тональності I ступеня спорідненості».

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Попередньо здобуті знання мистецького спрямування. «Гармонія та принципи організації музичних творів» є логічним продовженням вивчення дисциплін спеціального та музично-теоретичного циклу.

ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНИХ

I СПЕЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИПУСКНИКА

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Спеціальні компетентності:

СК 1 Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності.

СК 4 Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній/виконавській/педагогічній/організаційно-творчій діяльності.

СК 8 Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 10 Здатність використовувати технологічні ресурси, новітні цифрові звукові технології в професійній діяльності.

СК 11 Здатність відслідковувати і оцінювати власний прогрес та досягнення у професійній сфері, проявляти критичну самосвідомість.

СК 13 Здатність презентувати результати своєї творчої /педагогічної/організаційно-творчої діяльності перед аудиторією з урахуванням її специфіки.

СК 14 Здатність до професійної самореалізації.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає досягнення наступних результатів:

РН 4 Читати та відтворювати нотний запис тексту музичного твору.

РН 5 Застосовувати аналіз та синтез для розв'язання інтерпретаційних завдань, абстрактно і творчо мислити.

РН 8 Розпізнавати різні компоненти музичної мови.

РН 9 Оперувати традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої виконавської/музично-теоретичної/педагогічної/ організаційно-творчої діяльності.

РН 13 Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань.

РН 15 Позитивно сприймати конструктивні критичні зауваження фахівців щодо своїх навчальних та творчих результатів і використовувати їх для власного професійного розвитку.

РОЗПОДІЛ ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ГОДИН МІЖ ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЮ РОБОТОЮ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ, ПОСЛІДОВНІСТЬ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Гармонія та принципи організації музичних творів. Поняття «гармонія». Акорд, його види. 4-голосний склад тризвуків.

Лад. Функційна система. Види гармонічних зворотів. Мелодичне та гармонічне з'єднання тризвуків. Типи голосоведення.

Гармонізація мелодії. Логіка функційного та гармонічного розвитку.

Переміщення тризвуків. Визначення. Техніка переміщення.

Стрибки терцієвих тонів. Стрибки у сопрано та тенорі.

Гармонізація басу. Функційність. Норми голосоведення.

Період. Речення. Види періодів. Каденції, їх види. $K\frac{6}{4}$. Місце в формі. Метричні умови використання.

Сектакорди головних тризвуків. Будова. Переміщення. З'єднання сектакордів з тризвуками, з'єднання двох сектакордів (плавне та зі стрибками). Прихований паралелізм. Місце сектакордів у формі.

Прохідні та допоміжні квартсектакорди. Метричні умови використання. Голосоведіння, місце в музичній формі.

Домінантсептакорд і його обернення. Розташування і переміщення. Підготування і розв'язання. Неповний Домінантсептакорд. Прохідні звороти. Стрибки при розв'язанні доміантсептакорду та його обернень в тоніку.

Повна функційна система. Основні функційні групи. Основні і перемінні ладові функції. Побічні тризвуки.

Сектакорд і тризвук II ступеня. Умови використання. Особливості голосоведення.

Тризвук VI ступеня. Функційні властивості. Перерваний зворот. Особливості голосоведення. Обернення VI тризвука.

Гармонічний мажор. Голосоведення.

Септакорд II ступеня та його обернення. Підготування і розв'язання у $K\frac{6}{4}$ акорди групи D, T. Прохідні гармонії між оберненнями II₇. Обернення II₇ у плагальних каденціях.

Ввідні септакорди (VII₇). Виразове значення у творчості різних композиторів. Енгармонізм обернень акорду. Підготування та розв'язання у акорди T і D. Звороти з прохідними гармоніями.

D₉ і менш вживані акорди групи D. Біфункційність D₉, розв'язання, місце у формі.

Тризвук III ступеня. Використання при гармонізації верхнього низхідного тетраходу та інших зворотах.

Сектакорд VII ступеня. Використання при гармонізації верхнього висхідного тетраходу та інших зворотах, як прохідного акорду між T та T₆.

Побічні септакорди та нонакорди. Умови їх використання. Внутрішньо функційне розв'язання.

Акорди з побічними тонами. D⁶, D₇⁶, VII₇⁴, T⁶.

Фрігійські звороти. Різновиди. Багатоваріантність їх гармонізації. Виразове значення.

Тональні секвенції. Мотив, ланка, крок секвенції. Види секвенцій.

Хроматизм. Акорди альтерованої S – подвійної D. Використання у каденціях та в середині побудови. Альтерація акордів групи DD.

Тональна структура музичного цілого. Ступені спорідненості тональностей.

Типи тональних співвідношень (відхилення, модуляція, зіставлення). Відхилення в тональності 1-го ступеня спорідненості. Засоби відхилень. Місце у формі.

Хроматичні секвенції. Їх динамічні можливості, місце у формі.

Модуляція та її види. Модуляція у тональності 1-го ступеня спорідненості. Основні етапи модуляції

Модуляція у тональності 2-го ступеня спорідненості. Основні етапи модуляції.

Неакордові звуки, їх класифікація. Значення для музичної тканини.

Підготовлені затримання в одному та кількох голосах. Підготування, розв'язання. Варіанти затримань.

Прохідні звуки (діатонічні та хроматичні). В одному та кількох голосах.

Допоміжні звуки (діатонічні та хроматичні). В одному та кількох голосах.

Предйом.

Вільні форми неакордових звуків. Стрибкові допоміжні, камбіати, непередготовлені затримання. Запізнене розв'язання неакордових звуків.

Поступові модуляції в тональності 3-го ступеню спорідненості. Побудова тонального плану.

Внутрішньо тональна альтерація. Значення альтерації для посилення ладового тяжіння, яскравості фонізму гармонії. Неаполітанський секстакорд, тризвук, септакорд з оберненнями.

Альтерація акордів групи D. Варіанти подвійної альтерації.

Організація музичних творів. Зміст і форма в музичному творі. Музичні жанри. Введення в специфіку предмету. Поняття змісту і форми-структури в музичному творі. Музичні жанри, їх класифікація. Походження і розвиток жанрів. Перші музичні форми, їхнє походження.

Виразові засоби музики: мелодія, метроритм, гармонія, фактура, динаміка, темп, тембр. Виразові засоби як елементи музичної мови. Визначення, характеристики та історична еволюція кожного з виразових засобів.

Функції частин у формі. Типи викладу тематичного матеріалу. Музична драматургія – поняття ІМТ в музиці. Закони музичної симетрії, поняття симетрії та асиметрії в контексті різних музичних епох. Основні типи фактури, їх формотворча роль.

Тема, мотив, фраза. Масштабно-тематичні структури (МТС). Основоположні знання по музичну драматургію та про елементи формотворення. Визначення понять: мотив, фраза, речення, період.

Період. Одночастинна форма. Визначення періоду. Класифікація видів періоду за тональними, внутрішньоструктурними, мелодичними ознаками. Еволюція періоду. Поняття доповнення та дорозвитку. Ознаки одночастинної форми.

Прості двочастинна і тричастинна форми. Внутрішня структура простих форм. Використання простих форм у самостійних творах. Прості форми як складові елементи крупних форм.

Складна тричастинна форма. Її різновиди. Будова та різновиди складної тричастинної форми. Використання форми. Функція кожної з частин.

Рондо та його різновиди. Походження і розвиток форми рондо. Види форми рондо. Основні стандарти та межі відхилень від них на прикладі музичних зразків.

Варіації та їх різновиди. Походження та розвиток різновидів варіаційної форми. Поліфонічні варіації на basso ostinato, строгі варіації, вільні варіації.

Старовинні двочастинна і сонатна форми. Історичний розвиток двочастинної форми. Старовинна двочастинна форма у барочних творах. Старовинна сонатна форма – її будова, принципи і поняття внутрішньої симетрії, відмінні від класичних.

Сонатна форма, її різновиди. Рондо-соната. Структура сонатної форми. Змістовне навантаження кожного з її розділів. Особливості кожного розділу: тональні, структурні та загальнодраматургічні засади побудови. Еволюція сонатної форми. Рондо-соната.

Циклічні форми. Контрастно-складові форми. Походження і розвиток циклічних форм. Циклічні форми в Бароко та Романтизмі. Сонатно-симфонічний цикл. Контрастно-складові форми в імпровізаційній музиці – загальні засади їх драматургії.

Поліфонічні форми. Виникнення поліфонічних форм. Фуга як вершина розвитку поліфонії. Варіації на basso ostinato. Використання поліфонічних форм в музиці різних епох; їх змістовне навантаження.

Змішані і вільні форми. Вокальні форми. Змішані форми – поняття про «форму другого плану». Особливості внутрішньої композиції у творах вільної форми. Особливості походження вокальних форм.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин				
	денна форма				
	всього	у тому числі			
л		п	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6
I семестр					
Тема 1. Гармонія. Акорди. Неакордові звуки.	3	-	2	-	1
Тема 2. Функційна система тризвуків. Чотириголосний виклад акордів.	3	-	2	-	1
Тема 3. Гармонічне з'єднання тризвуків.	3	-	2	-	1
Тема 4. Мелодичне з'єднання тризвуків.	3	-	2	-	1
Тема 5. Період, речення, каденції.	3	-	2	-	1
Тема 6. Гармонізація мелодії.	3	-	2	-	1
Тема 7. Гармонізація мелодії. Переміщення ⁵ ₃ .	3	-	2	-	1
Тема 8. Стрибки терцієвих тонів.	3	-	2	-	1
Тема 9. Гармонізація баса.	3	-	2	-	1
Тема 10. Кадансовий квартсекстакорд.	3	-	2	-	1
Тема 11. Секстакорди головних тризвуків.	3	-	2	-	1
Тема 12. З'єднання тризвуків з секстакордами.	3	-	2	-	1
Тема 13. Стрибки при з'єднанні тризвуку з секстакордом.	3	-	2	-	1
Тема 14. З'єднання двох секстакордів.	2	-	2	-	-
Тема 15. З'єднання двох секстакордів.	2	-	2	-	-
Підсумкове заняття	2	-	2	-	-
Всього годин	45	-	32	-	13
II семестр					
Тема 1. Прохідні і допоміжні ⁶ ₄ .	3	-	2	-	1

Тема 2. Прохідні і допоміжні ⁶ ₄ .	2	-	2	-	-
Тема 3. Домінантова група акордів. Основний D ₇ .	2	-	2	-	-
Тема 4. Обернення D ₇ . Прохідні гармонії.	2	-	2	-	-
Тема 5. Обернення D ₇ . Прохідні гармонії.	2	-	2	-	-
Тема 6. Стрибки при розв'язанні D ₇ .	3	-	2	-	1
Тема 7. Стрибки при розв'язанні D ₇ та його обернення.	2	-	2	-	-
Тема 8. Повна функціональна система. Субдомінантова група II ₆ .	2	-	2	-	-
Тема 9. Секстакорд та тризвук II ступеня.	3	-	2	-	1
Тема 10. Гармонічний мажор.	2	-	2	-	-
Тема 11. Гармонічний мажор.	2	-	2	-	-
Тема 12. Тризвук VI ступеня.	3	-	2	-	1
Тема 13. Тризвук VI ступеня.	2	-	2	-	-
Тема 14. II ₇ .	3	-	2	-	1
Тема 15. II ₇ .	2	-	2	-	-
Тема 16. Обернення II ₇ .	2	-	2	-	-
Тема 17. Обернення II ₇ .	2	-	2	-	-
Тема 18. Прохідні гармонії між II ₇ і оберненням.	2	-	2	-	-
Тема 19. Прохідні гармонії між II ₇ і оберненням.	2	-	2	-	-
Підсумкове заняття	2	-	2	-	-
Всього годин	45	-	40	-	5
III семестр					
Тема 1. VII ₇ мажору і мінору.	4	-	2	-	2
Тема 2. VII ₇ мажору і мінору. Обернення VII ₇ .	2	-	2	-	-
Тема 3. Прохідні гармонії між VII ₇ і оберненням.	2	-	2	-	-
Тема 4. Нонакорди V та II ступеня.	3	-	2	-	1
Тема 5. Тризвук III ступеня, III ₆ .	3	-	2	-	1
Тема 6. Секстакорд VII ступеня.	3	-	2	-	1
Тема 7. Акорди з замінними тонами.	2	-	2	-	-
Тема 8. Діатонічні секвенції.	3	-	2	-	1
Тема 9. Діатонічні секвенції.	2	-	2	-	-
Тема 10. Побічні септакорди.	4	-	2	-	2
Тема 11. Побічні септакорди.	2	-	2	-	-
Тема 12. Фрігійські звороти в мінорі.	4	-	2	-	2

Тема 13. Фрігійські звороти в мінорі.	2	-	2	-	-
Тема 14. Діатоніка української музики.	3	-	2	-	1
Тема 15. Діатоніка української музики.	3	-	2	-	1
Залік	3	-	2	-	1
Всього годин	45	-	32	-	13
IV семестр					
Тема 1. Альтерація акордів S-ї групи. Подвійна домінанта.	2	-	2	-	-
Тема 2. Альтерована S і DD в каденціях.	3	-	2	-	1
Тема 3. Альтерована S і DD в каденціях.	2	-	2	-	-
Тема 4. Акорди DD в середині побудови.	2	-	2	-	-
Тема 5. Акорди DD в середині побудови.	2	-	2	-	-
Тема 6. Альтерація DD. Акорди з збільшеною секстою.	2	-	2	-	-
Тема 7. Альтерація DD. Акорди з збільшеною секстою.	2	-	2	-	-
Тема 8. Модуляція. Споріднені тональності. Відхилення через побічні домінанти.	3	-	2	-	1
Тема 9. Модуляція. Споріднені тональності. Відхилення через побічні домінанти.	2	-	2	-	-
Тема 10. Відхилення плагальні і через повний функціональний зворот.	2	-	2	-	-
Тема 11. Відхилення плагальні і через повний функціональний зворот.	2	-	2	-	-
Тема 12. Хроматичні секвенції.	4	-	4	-	-
Тема 13. Модуляція в споріднені тональності (тон-сть V ступеня).	3	-	2	-	1
Тема 14. Модуляція в споріднені тональності (тон-сть V ступеня).	2	-	2	-	-
Тема 15. Модуляція в тональність III ступеня і VII ^н ступеня мінору.	3	-	2	-	1
Тема 16. К Модуляція в тональність III ступеня і VII ^н ступеня мінору.	2	-	2	-	-
Тема 17. Модуляція в тональності S напрямку (IV, VI, II).	3	-	2	-	1
Тема 18. Модуляція в тональності S напрямку (IV, VI, II).	2	-	2	-	-
Підсумкове заняття	2	-	2	-	-
Всього годин	45	-	40	-	5

V семестр					
Тема 1. Поняття про неакордові тони. Затримання.	4	-	2	-	2
Тема 2. Прохідні, допоміжні, предйом та вільні форми неакордових звуків.	4	-	2	-	2
Тема 3. Модулюючі секвенції. Терцієві ряди. Тональності II ступеня спорідненості.	3	-	2	-	1
Тема 4. Альтерація акордів D-ї групи та S групи	3	-	2	-	1
Тема 5. Органний пункт.	3	-	2	-	1
Тема 6. Тональності III ступеня спорідненості та модуляція в далекі тональності.	4	-	2	-	2
Тема 7. Модуляція на 2 та 3-5 знаків.	3	-	2	-	1
Тема 8. Модуляція на 2 та 3-5 знаків.	2	-	2	-	-
Тема 9. Енгармонізм. Енгармонічна модуляція через м.маж.7.	3	-	2	-	1
Тема 10. Енгармонізм. Енгармонічна модуляція через м.маж.7.	2	-	2	-	-
Тема 11. Енгармонічна модуляція через зменшений септакорд.	3	-	2	-	1
Тема 12. Мажороміор. Тризвук VI ^b мажорний.	2	-	2	-	-
Тема 13. Мажороміор. Тризвук VI ^b мажорний.	2	-	2	-	-
Тема 14. Неаполітанський 6, ⁵ / ₃ та 7.	2	-	2	-	-
Тема 15. Деякі риси сучасної гармонії	3	-	2	-	1
Підсумкове заняття	2	-	2	-	-
Підготовка та проходження екзамену	30	-	-	-	30
Всього годин	75	-	32	-	43
VI семестр					
Тема 1. Організація музичних творів. Зміст і форма в музичному творі. Музичні жанри	2	-	2	-	-
Тема 2. Виразові засоби музики: мелодія, метроритм, гармонія, фактура, динаміка, темп, тембр	3	-	2	-	1
Тема 3. Функції частин у формі. Типи викладу тематичного матеріалу	2	-	2	-	-
Тема 4. Тема, мотив, фраза, речення. Масштабно-тематичні структури (МТС)	3	-	2	-	1
Тема 5. Період. Його види	3	-	2	-	1

Тема 6. Прості двочастинна і тричастинна форми.	2	-	2	-	-
Тема 7. Складна тричастинна форма. Її різновиди	2	-	2	-	-
Тема 8. Рондо та його різновиди	2	-	2	-	-
Тема 9. Варіації та їх різновиди	4	-	4	-	-
Тема 10. Старовинні двочастинна і сонатна форми	4	-	4	-	-
Тема 11. Сонатна форма, її різновиди. Рондо-соната	5	-	4	-	1
Тема 12. Циклічні форми. Контрастно-складові форми	4	-	4	-	-
Тема 13. Поліфонічні форми	5	-	4	-	1
Тема 14. Змішані і вільні форми. Вокальні форми	2	-	2	-	-
Залік	2	-	2	-	-
Всього годин	45	-	40	-	5

САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота передбачає:

1. Гармонічний аналіз творів, що вивчаються по спеціальності, або інших творів.
2. Гармонізація мелодій в вільній фактурі.
3. Створення періодів з використанням акордів, що вивчаються.

№	Тема	Кількість годин
I семестр		
1.	Введення в дисципліну гармонії. Акорди. Не акордові звуки.	4
2.	Функцій на система тризвуків. З'єднання тризвуків.	2
3.	Період речення, каденції.	2
4.	Гармонізація мелодії.	2
5.	Секстакорди головних тризвуків.	3
Всього:		13
III семестр		
1.	Прохідні та допоміжні $^6_4$	2
2.	II^5_3, II_6	2
3.	Тризвук УІ ступеня.	1
Всього:		5
IV семестр		
1.	II_7	3
2.	VII_7	3
3.	Побічні септакорди	4
4.	Фрігійські звороти	3
Всього:		13
V семестр		
1.	Акорди ДД.	1
2.	Відхилення в споріднені тональності. Хроматичні секвенції	2

3.	Модуляція в тональності I ступеня спорідненості.	2
Всього:		5
VI семестр		
1.	Неакордові звуки.	2
2.	Модуляція в тональності II та III ступенів спорідненості.	4
3.	Органний пункт	1
4.	Енгармонічна модуляція.	3
5.	Мажоромінор	2
6.	Основні явища гармонії XX століття.	1
Всього:		13
VIII семестр		
1.	Виразові засоби музики: мелодія, метроритм, гармонія, фактура, динаміка, темп, тембр	1
2.	Тема, мотив, фраза, речення. Масштабно-тематичні структури (МТС)	1
3.	Період. Його види	1
4.	Сонатна форма, її різновиди. Рондо-соната	1
5.	Поліфонічні форми	1
Всього:		5

ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Результати навчання здобувача освіти, що відображають досягнутий ним рівень компетентностей відносно очікуваних, ідентифікують і вимірюють у процесі контрольних заходів за допомогою критеріїв.

Оцінювання здобувачів освіти охоплює низку письмових, усних, практичних контрольних процедур, які використовують відповідно до компетентнісних характеристик (знання, вміння/навички, комунікація, відповідальність і автономія) результатів навчання, досягнення яких контролюється.

Результати навчання здобуча освіти, що відображають досягнутий ним рівень компетентностей відносно очікуваних, ідентифікують і вимірюють у процесі контрольних заходів за допомогою критеріїв.

Оцінювання здобувача освіти охоплює низку письмових, усних, практичних контрольних процедур, які використовують відповідно до компонентнісних характеристик (знання, вміння/навички, комунікація, відповідальність і автономія) результатів навчання, досягнення яких контролюється.

Вимірювання рівня досягнення результатів навчання здійснюється експертно за критеріями.

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти проводиться під час проведення поточного і підсумкового контролю.

Поточне оцінювання здійснюється на всіх етапах навчальної діяльності у формах: опитування здобувачів освіти на предмет засвоєння навчального матеріалу; тестового контролю; виконання студентами письмових контрольних робіт, перевірка самостійної роботи.

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у формі заліку або екзамену, в терміни встановлені графіком освітнього процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеною програмою навчальної дисципліни.

З метою вивчення повноти та якості знань навчального матеріалу передбачені контрольні заняття: залік (5, 8 семестр) та екзамен (7 семестр).

По закінченні кожного семестру викладач виставляє підсумкову оцінку успішності на основі поточного обліку знань.

Залік проводиться у письмовій формі та передбачає:

- а) Письмову гармонізацію мелодій;
- б) Аналіз твору.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є поточний контроль знань здобувачів освіти. До його основних завдань належать:

- оцінювання рівня засвоєння здобувачами освіти програмного матеріалу дисципліни;
- інформування здобувачів освіти про якість їх роботи над вивченням дисципліни;
- мотивація здобувачів освіти до систематичної активної роботи протягом семестру;
- аналіз успішності та вплив викладача на процес самостійної роботи здобувачів освіти й ефективність навчального процесу в цілому.

Систематичність і активність роботи здобувачів освіти протягом семестру контролюються й оцінюються за такими видами роботи:

- виступи на практичних заняттях;
- участь в обговоренні питань з певної теми;
- відповіді на запитання викладача;
- виконання домашніх завдань;
- застосування знань на практиці;
- відповіді на запитання заліку;
- **екзамен.**

ЗАЛКОВІ ВИМОГИ V семестр

Залік проводиться у письмовій формі та передбачає:

- а) Письмову гармонізацію мелодії;
- б) Гармонічний аналіз твору.

ЗАЛКОВІ ВИМОГИ VIII семестр

1. Повний аналіз (епоха написання, форма, виразові засоби,) прослуханого твору (рекомендовані твори – Б. Бріттен. Варіації на тему Г.Персела або Й.Гайдн. Симфонія № 92, I частина)
2. Перевірка теоретичних знань: відповідь на 5-6 запитань на основі вивченого матеріалу (за вибором викладача)

Теоретичні питання:

- Перерахувати виразові засоби в музиці
- Що таке мотив, фраза, речення
- Визначення періоду
- Назвати відомі типи фактури
- Типи реприз у сонатній формі
- Яка форма, як правило, стає основою теми для строгих варіацій
- В яких жанрах найчастіше зустрічаються варіації на basso ostinato
- Різновиди форми рондо
- Яка форма найчастіше зустрічається в прелюдях Ф.Шопена
- Що таке «точка золотого перетину»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ВИМОГИ

VII семестр

1. Письмово гармонізувати мелодію.
2. Відповісти на теоретичне питання, наприклад «Секвенція та її види».
3. Варіанти вправ на фортепіано (кількість 3-5 з нижченаведених, за вибором викладача):

- визначити та розв'язати акорди, наприклад ДД7, І6/5, Д 4/3^{b5};
  - зіграти секвенцію, наприклад: низхідна діатонічна секвенція ІІ7-Д4/3;
  - зіграти акордову послідовність (об'єм 10-12 акордів);
  - зіграти модуляцію в тональності І чи ІІ ступеня споріднення (функціональні, короткі енгармонічні модуляції), наприклад –Es dur –f moll, cis moll –D dur;
  - гармонізувати мелодію, з можливим використанням неакордових звуків.
4. Зробити гармонічний аналіз невеликої музичної будови або твору, наприклад: Л. Бетховен Сонати для фортепіано №2 ч ІІ, 10 ч ІІ, 14 ч І-ІІ.

ЗРАЗОК БІЛЕТУ

1. Альтеровані акорди S групи всередині побудови. Акорди з збільшеною секстою.
2. Гра на фортепіано:
  - а) розв'язати акорд сі-фа-ля ь-ре;
  - б) секвенція хроматична T₆ – ДД₇ – Д₄ 3^{b5} T;
  - в) акордова послідовність T –змVІІ6/5 –T₆- D6/5 → S_{cap} = VI – ІІ4/3- DDзмVІІ6/5 –K6/4 - D7 –T - ІІ2 –T;
3. модуляція C-As через спільний консонуючий акорд чи енгармонічна модуляція D-Des через енгармонізм mMаж7.
4. Гармонічний аналіз: Ф.Шопен. Прелюдія E-dur.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів поточного та підсумкового контролю здійснюється за національною (чотирибальною шкалою):

«відмінно» «5» – вища оцінка за прояв ґрунтовних теоретичних знань, логічний виклад матеріалу, вдалий підбір музичних прикладів по даній темі та

відмінне їх виконання. При відповіді показано вільне та повне володіння матеріалом різного ступеня складності; при відповіді на додаткові питання виявляється володіння матеріалом, самостійна робота виконана у повному обсязі.

«добре» «4» – здобувач освіти добре володіє матеріалом, але допускає незначні помилки у викладі теми або розкриває тему не повністю. При відповіді на додаткові питання демонструється повне відтворення необхідного матеріалу з несуттєвими помилками, самостійна робота виконана у достатньому обсязі.

«задовільно» «3» – посередній рівень володіння матеріалом, поверховий виклад теми, недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання при аналізі музичних творів. Не виявляє самостійного творчого мислення, не виявляє пізнавального інтересу до дисципліни.

«незадовільно» «2» (незадовільно) – повна безпорадність щодо знань та практичних навиків. Не виконує завдання, рекомендовані для самостійного вивчення.

Критерії оцінювання вправ на фортепіано

«відмінно» «5» – бездоганне виконання завдань по грі (секвенції, модуляції, акордові послідовності).

«добре» «4» – а) допускається 2-3 помилки при з'єднанні акордів; б) недостатній темп виконання завдання.

«задовільно» «3» – а) здобувач освіти допускає більше 3-ох помилок; б) завдання виконується неповністю. Наприклад, при варіантному розв'язанні акордів ДД дається лише 1-2 варіанти.

«незадовільно» «2» – відсутність практичних навиків при виконанні вправ.

(письмова робота)

Класифікація помилок

1. Невірне визначення тональності.
2. Неправильна послідовність функцій.
3. Помилка голосоведіння: а) перехрещення або занадто широка відстань між сусідніми голосами; б) паралельний рух 1, 5, 8, рух від унісону до октави (або навпаки), від октави до октави, приховані 5 та 8; в) ходи на збільшені інтервали; г) перечення; д) неправильне ведення дисонуючих тонів септакордів і їх обернень; е) невірне переміщення дисонуючих тонів септакордів; ж) неправильна гармонізація неакордових звуків.
4. Порушення єдності ритму і гармонічних змін (гармонічні синкопи, часта зміна функцій прохідні ${}^6_4$ на сильних долях).
5. Невірна побудова акорду (подвоєння).
6. Відсутність знаків альтерації.
7. Невідповідність гармоній темам, що вивчаються.
8. Відсутність творчого підходу до вирішення задачі.

9. Неохайність в оформленні роботи: а) невідповідність звуків акорду по вертикалі; б) неправильний запис штилів в голосах; в) невідповідність функціональних позначень акорду, що реально звучить.

Критерії оцінюванні письмової роботи

На «**відмінно**» «**5**» оцінюється бездоганно написана робота (один огріх з пункту №9).

На «**добре**» «**4**» – робота має одну грубу помилку з пунктів 1-8 або 2 менш значні з пункту 9.

На «**задовільно**» «**3**» оцінюється робота при умові виконання на $^2_3$ її об'єму (з кадансами), або виконана повністю, але з 2 грубими помилками з пункту 1-8, або 2 помилками пункту 9.

На «**незадовільно**» «**2**» оцінюється робота, що має більше помилок, ніж робота, написана на «**задовільно**» «**3**».

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бородай М. Гармонізація Soprano. Навчальний посібник для мистецьких закладів фахової передвищої освіти. Навчальний посібник з гармонії. Тернопіль – 2021
2. Горюхіна Н. Еволюція періоду. – К.: Музична Україна, 1975
3. Горюхіна Н. Еволюція сонатної форми. – К., 1973
4. Вознюк П., Поляковська С. Гармонія. Навчально-методичний посібник з мелодіями для гармонізації. «Нова Книга». Вінниця - 2019
5. Завісько Н., Лемішко М. Гармонія. Ч. II. Хроматика. «Нова книга». Вінниця - 2010
6. Золочевський В. Про модуляцію. «Муз. Україна» К.-1972
7. Калашник П., Булгаков Л. Музичні диктанти мелодії для гармонізації. К.-1982
11. Красовська Є., Виноградов Г. Курс гармонії за фортепіано. «Муз. Україна» К.-1972
8. Лемішко М. Гармонія. «Нова книга». Вінниця-2007
9. Павлюченко С. Питання мелодики. – К.: Музична Україна, 1974
10. Сисак М. Практичні поради з вивчення гармонії «Нова Книга» - 2012
11. Столова Є. Мелодична модуляція. «Муз-Україна» К-1975
12. Супрун-Яремко Н. Поліфонія. Вінниця. 2014.
13. Теплицький О. Творчі вправи в курсі гармонії «Муз-Україна» К.-1984
14. У діалозі з музикою: Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, Ужгород, 30 квітня – 01 травня 2020 р. – Ужгород : Вид-во «Карпати», 2020
15. У діалозі з музикою: Зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції, Ужгород, 24–25 лютого 2022 р. – Ужгород : ФОП Сабов А. М., 2022
16. У діалозі з музикою: Зб. матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції, Ужгород, 25-26 квітня 2024 р. – Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2024
17. Шип С. Від звуку до стилю. Вінниця. 1998

18. Якуб'як Я. Аналіз музичних творів (музичні форми). Тернопіль, 1999

Інформаційні ресурси

<http://mus.art.co.ua>

<https://kyivdaily.com.ua/category/muzyka/>

<http://music-ukr.blogspot.com>

<http://moderato.in.ua>

<https://theclaquers.com>

http://radiokultura.org/programs/item.html?prog_id=119

<http://www.composers21.com/>

<http://medieval.gothart.cz/en/cd.php>

<http://www.youtube.com>